

فروشگاه ، بزرگترین سایت تخصصی معماری

جهت مشاهده آموزش نرم افزارهای معماری از صفر تا ۱۰۰ با زبان فارسی و با

کمترین هزینه [اینجا](#) را کلیک کنید.

جهت مشاهده نقشه ها ، پایان نامه و طرح های نهایی آماده معماری جهت کانسپت

گرفتن و یا تحویل پروژه [اینجا](#) را کلیک کنید.

جهت مشاهده مقالات ، رسالات و مطالعات نهایی آماده معماری جهت تحویل

پروژه [اینجا](#) را کلیک کنید.

بزرگترین سایت تخصصی معماری WWW.CADYAR.COM

جهت عضویت در کانال ما در تلگرام کافیسیت روی عکس زیر کلیک کنید.

برای انجام پروژه های عمران و معماری با ما تماس بگیرید.

۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰

آیدی تلگرام

<https://t.me/Cadyar60>

آیدی تلگرام

<https://t.me/Cadyarmemar>

ایمیل

Vrya.cadyar@gmail.com

جهت مشاهده مطالب زیر به صورت رایگان کافیسیت روی لینک روبرو عنوان موردنظر کلیک کنید

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=473](http://WWW.CADYAR.COM/?CAT=473)

دانلود رایگان کتب معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=262](http://WWW.CADYAR.COM/?CAT=262)

آموزش رایگان پست پروداکشن در معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=1377](http://WWW.CADYAR.COM/?CAT=1377)

دانلود رایگان مقالات معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=206](http://www.cadyar.com/?cat=206)

دانلود رایگان نقشه های معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=1300](http://www.cadyar.com/?cat=1300)

دانلود رایگان رساله و مطالعات معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=283](http://www.cadyar.com/?cat=283)

آموزش رایگان نرم افزار های معماری

جهت مشاهده مطالب کاربران مهمان که مطالب خود را به صورت رایگان و یا در قبال هزینه به اشتراک گذاشته اند در سایت کدیاری [اینجا](#) کلیک کنید.

شما نیز میتوانید مطالب خود را در سایت کدیاری به اشتراک بگذارید تا بدون هیچ هزینه ای صاحب شغل دوم شوید. جهت اشتراک گذاشتن مطالب خود [اینجا](#) را کلیک کنید.

جهت دریافت هرگونه رساله و مطالعات معماری با قیمت پایین با ما تماس بگیرید.

۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰

قسمتی از رساله طراحی بیمارستان روانپزشکی
در 125 صفحه در قالب ورد:

۱-۱. شناخت موضوع طراحی

عبارت است از قابلیت ارتباط موزون و هماهنگ با دیگران، تغییر و اصلاح محیط فردی و اجتماعی و حل تضادها و تمایلات شخصی به طور منطقی، عادلانه و مناسب. نتیجه آنکه مفهوم بهداشت روانی عبارت خواهد بود از: تأمین رشد و سلامت روانی فردی و اجتماعی، پیشگیری از ابتلاء به اختلال روانی، درمان مناسب و بازتوانی آن.

سلامت روانی به نحوه تفکر، احساس و عمل اشخاص بستگی دارد. به طور کلی افرادی که از سلامت روانی برخوردار هستند، نسبت به زندگی نگرش مثبت دارند. آماده برخورد با مشکلات زندگی هستند. در مورد خود و دیگران احساس خوبی دارند. در محیط کار و روابطشان مسئولیت پذیر می باشند. زیرا وقتی از سلامت روانی برخوردار باشیم انتظار بهترین چیزها را در زندگی داریم و آماده برخورد با هر حادثه ای هستیم.

ما با آموختن ویژگی های سلامت روانی بهتر می توانیم به روح و روان متعادل و شاد دست یابیم. سلامت روانی در بسیاری از موارد مانند سلامت جسمی است و باید به آن توجه کافی داشت. بسیاری از مردم برخی اوقات احساس افسردگی می کنند همان طور که بسیاری از آن ها دچار سرماخوردگی می شوند. از همین رو، نمی توان از همه ناراحتی های روحی جلوگیری کرد، همان طور که از بروز همه بیماری های جسمی نیز نمی توان ایمن بود. سلامت روانی و جسمی هر دو برای خوشبختی انسان ضروری اند. رسیدن به سلامت روانی به هیچ وجه تصادفی نیست، نیل به این هدف با صرف زمان و زحمت محقق می شود. همچنین نباید فراموش کرد که اعتماد به نفس، کلید سلامت روانی است. وقتی که اعتماد به نفس بالا باشد از زندگی رضایت داریم، هدف های زندگی را مشخص می کنیم و به آنها می رسیم، برای حل مشکلات به خود اتکا می کنیم، روابط سالم و قوی ایجاد می نمائیم و ناملایمات و پستی و بلندی های زندگی را می پذیریم.

طبق آخرین گزارشات منتشر شده از سوی سازمان بهداشت جهانی، بسیاری از کشورها بخش بسیار اندکی از بودجه بهداشتی خود را صرف بهداشت روانی می کنند. یک پنجم یکصد کشوری که آمارهای خود را به این سازمان ارائه داده اند، کمتر از یک درصد بودجه بهداشتی خود را برای سلامت روانی هزینه می کنند. در حالی که طبق آمارهای این سازمان، ۱۳ درصد هزینه های درمان بیماریها، به دسته گسترده ای از اختلالات عصبی روانی مربوط می شود. یافته های جدید حاصل از تحقیقات این سازمان نیز بیانگر این واقعیت است که مراقبت از بهداشت روانی هنوز در اولویت قرار نگرفته است و منابع جهانی برای مبتلایان به اختلالات روانی و عصبی به منظور رفع نیازهای روزافزون بهداشت روانی ناکافی و توزیع آنها در جهان نابرابر است.

۲-۱. ضرورت انتخاب موضوع

بیماران روانی جزئی از جامعه انسانی به شمار می آیند، بنابراین به عنوان عضوی از جوامع شهری، باید از حقوق شهروندی به نحوه مطلوبی برخوردار باشند، و این در حالی است که با نیم نگاهی به فضاهای عمومی موجود می توان دریافت؛ بیماران روانی و فضاهای مرتبط، به عنوان عناصر فراموش شده اماکن عمومی و اجتماعی لحاظ می شوند. به عبارت دیگر مکان های بازی و تفریح در پارک ها و مراکز تفریحی، فضاهای جمعی را تشکیل می دهند که بی تردید در بسیاری موارد فاقد ضوابط و استانداردهای محیطی - فضایی بوده؛ و فاقد مکانی ایده آل با چیدمان فضایی مطلوب هستند. از سوی دیگر رشد و شکوفایی هر جامعه ای در گرو بهره گیری از استعدادها و توانایی های موجود در آن جامعه است، لذا یکی از راه های مطمئن در تحقق این آرمان، فراهم آوردن بستری مناسب جهت آماده سازی فعالیت های جمعی، فراروی همه استعدادهاست.

۳-۱. هدف از انتخاب موضوع

خاص و بکر بودن موضوع و نیاز روز افزون جوامع شهری به چنین مراکزی و کمبود فضاهای نگهداری بیماران روانی و مظلومیت این قشر از جامعه به دلیل بیماریشان و همچنین طراحی فضای مفید و کاربردی در رابطه با بیماران روانی از دلایلی بود که این موضوع را انتخاب نمودم.

۴-۱. تاریخچه روانپزشکی

یک آرای ساده از مغز: امروزه چنین تصور می شود که بسیاری از بیماری های روانی ریشه در دستگاه عصبی دارند.

روان پزشکی یکی از تخصص های پزشکی است. این رشته تخصصی به بررسی مسایل رفتاری، هیجانی و پیشگیری و درمان اختلالات روانی آدمی می پردازد. ارزیابی روانپزشکی معمولاً شامل اخذ شرح حال و معاینه

وضعیت روانی است. معاینه فیزیکی، انجام آزمایش و گاه تصویربرداری از مغز از جمله روش‌هایی هستند که برای بررسی و رد کردن علل طبی احتمالی ایجادکننده علائم به کار می‌روند. داروها و روان‌درمانی‌ها اساس درمان‌های انجام‌شده در روانپزشکی هستند.

شکل شماره ۱-۱. تصویربرداری از مغز

۵-۱. تاریخچه روانپزشکی در جهان

پیش از تاریخ: در دوران پیش از تاریخ برای درمان

بیماری‌ها روانی، جمجمه را سوراخ می‌کردند.

اولین تمدن‌ها در مصر و خاورمیانه: علت بیماری‌های

روانی را نیروهای جادویی می‌دانستند و درمانگران اصلی

جادوگران بودند که از مناسک مذهبی و جادویی جهت

کنترل این نیروها استفاده می‌کردند.

یونان و روم باستان: توصیف مشکلات روانی با فلسفه درآمیخته بود. بقراط اخلاط اربعه را مطرح کرد و افلاطون و ارسطو نیز نگاه فلسفی به این موضوع داشتند. جالینوس بزرگترین پزشک رومی به وجود اخلاط به شکل طبیعی و غیرطبیعی و چهارحالت گرم، سرد، خشک و مرطوب و همچنین روح‌های طبیعی و حیوانی اعتقاد داشت. نه در یونان و نه در روم مسئولیت اجتماعی در مقابل بیماران روانی وجود نداشت و به جز موارد معدود بیماران یا در خانه محبوس و یا به زنجیر کشیده می‌شدند.

سده‌های میانه: در اروپای غربی مسیحی علت اصلی بیماری را علل فراطبیعی می‌دانستند و اخترشناسی راهنمای اصلی علمی برای هدایت درمانگران بود. در دوره اسلامی جامعه درمقابل حفاظت مشفقانه از افراد مجنون مسئول بود و بیمارستان هائی در بغداد (۷۵۰ میلادی) و قاهره (۸۷۳ میلادی) تاسیس گردید که دارای بخش‌های روانپزشکی بودند. همچنین چند آسایشگاه ویژه بیماران روانی در دمشق (۸۰۰ میلادی) و بعضی از شهرهای دیگر از جمله شهرهای اسپانیایی تحت فرمان مسلمین برقرار گردید. نظریه مسیحی درمورد جنون بین طرد کردن و تحمل کردن متغیر بود و تنها در قرن سیزدهم بود که بیمارستان هائی با بخش‌های روانی در فرانسه، آلمان و سوئیس ایجاد گردید. نخستین آسایشگاه در اروپای مسیحی در شهر بالنسیای اسپانیا در سال ۱۴۰۹ تحت تاثیر فرهنگ اسلامی بنا گذاشته شد.

یکی از معروف‌ترین دانشمندان اسلامی ابوعلی سینا در کتاب قانون خود توضیح داد که بعضی از بیماری‌های جسمی ناشی از اختلالات هیجانی می‌باشد. کتاب وی به طور گسترده‌ای توسط درمانگران مسیحی و مسلمان مورد استفاده قرار گرفت. رنسانس: پاراسلسوس معروفترین طبیب زمان خود بود. این پزشک آلمانی الاصل متولد سوئیس نظرات مبهمی درمورد بیماری‌های روانی داشت ولی مهمترین نکته درمورد وی توضیح بعضی داروهای ویژه برای بیماری‌های روانی و همچنین مطرح کردن روان‌درمانی برای بعضی بیماران روانی بود. ویر طبیب آلمانی-هلندی که در سال ۱۵۶۳ کتابی به نام Description of Demons را منتشر کرد و در این کتاب جادوگرانی را که نسبت به اعمال خود مسئول نبوده و خود از نظر روانی بی‌ثبات بودند را مورد خطاب قرار داده و مطرح نمود که این افراد خود نیاز به طبیب دارند. برای سالها این فرد نادیده گرفته شد ولی در سالهای اخیر با ایجاد تئوری‌های سایکودینامیک و روان‌درمانی نقش ویر به عنوان پیشتاز این تفکرات مشخص تر گردید. پلاتر دوکتاب بزرگ منتشر کرد و همه بیماری‌های شناخته شده تا آن زمان را تقسیم بندی نمود.

قرن هفدهم: سیدنهام بسیاری از علائم هیستری را شرح داد و فکر می‌کرد آن ناشی از ارواح حیوانی غیرطبیعی می‌باشد Paloo Zacchia. اهل ایتالیا که تاکید بر ارزیابی

شکل شماره ۱-۲. فیلیپ پینل. بسیاری او را پدر روانپزشکی می‌دانند.

وضعیت روانی توسط درمانگران ونه وکلا و قضاات داشت. این دیدگاه

شروع روانپزشکی قانونی بود. بارتو در سال ۱۶۲۱ کتاب آناتومی

مالیخولیا را نوشت.

قرن هجدهم: دستاوردها و روشنگریها در این قرن بود که

تئوریهای جدید بیماریهای روانی را جایگزین تفکرات قدیم

بقراط و دیگرانی که فکرمی کردند بیماری روانی ناشی از ارواح است نمود. جالینوس برای اولین بار اصطلاح بیماری اعصاب یا Neurosis و Neurotic را شرح داد. جالینوس بیان کرد که مغز شامل ارگانهای جدا از هم می‌باشد که هر کدام فضای خاصی را اشغال کرده و شخصیت را شکل می‌دهند. در اوائل این قرن مجانین را به عنوان بیماریهای غیر قابل علاج زندانی و زنجیر کرده و کتک می‌زدند ولی کم کم کارهایی که بقیه پزشکان کردند زمینه ساز یک اتفاق مهم گردید. پینل در سال ۱۷۹۷ زنجیرهایی را که به پاهای بیماران بیمارستانی در پاریس بسته شده بود را باز نمود. وی طبقه بندی جدیدی از بیماران روانی را ارائه و بیان نمود علت بیماریهای روانی ناشی از توارث و تاثیر محیط می‌باشد و همچنین با ارائه متد درمان اخلاقی توانست بعضی از علائم جنون را کاهش دهد.

قرن نوزدهم: کارهای پینل با افرادی چون اسکیرول، فالره و بیلاژه ادامه پیدا کرد. در انگلستان توک و در آمریکا بنجامین راش روانپزشکی جدید را بنیان نهادند. بنجامین راش پدر روانپزشکی آمریکا نام گرفته است.

اواخر قرن نوزدهم و اوائل قرن بیستم: کrpلین - علائم توهم و هذیان را توضیح داد. بلولر ابداع کننده اصطلاح اسکیزوفرنی بود. ساکل و نیزی در سال ۱۹۳۵ شوک با انسولین را ابداع نمود. بینی و کراتی در سال ۱۹۳۸ الکتروشوک را معرفی کردند. زیگموند فروید ابداع کننده روان‌کاوی که ناخودآگاه و خودآگاه را مطرح کرد و معتقد بود بسیاری از مشکلات بعدی، ناشی از تعارضات زمان کودکی است. - تئوریهای روانکاوانه با دانشمندی چون آدلر، یونگ، کارن هورنای و دیگران ادامه پیدا کرد. بویژه بعد از جنگ جهانی دوم درمان‌هایی غیر از درمان‌های روانکاوی آنالیتیک مطرح گردید که در درمان بیماریهای مختلف روانپزشکی تاثیر به سزایی داشت. روان‌درمانی‌های جدید به ویژه روان‌درمانی‌های کوتاه مدت مطرح شد و در ادامه رفتاردرمانی و شناخت درمانی وارد کارزار گردید. و همزمان با این وقایع کشف داروهای مختلف که خود انقلاب دیگری در درمان بیماران بود به وقوع پیوست. - معرفی لیتیوم در سال ۱۹۴۹ که البته در سال ۱۹۷۰ مورد تأیید FDA قرار گرفت. - کشف داروی کلرپرورازین در سال ۱۹۵۲ - داروهای ضد افسردگی سه حلقه‌ای نظیر ایمپیرامین و همچنین مهارکننده‌های MAO در سال ۱۹۵۷ - معرفی کلردیازوپوکساید و دیازپام در سالهای ۱۹۶۰ الی ۱۹۶۳ - معرفی فلوکستین (پروزاک) در سال ۱۹۸۷

۱-۶. تاریخچه روانپزشکی در ایران

در ایران تاریخ روانپزشکی قدمتی همچون طب دارد. در قرون وسطی که بیماران روانی را در غرب به بهانه جادوگری یا جنزدگی تنبیه یا شکنجه یا غل و زنجیر میکردند در ممالک اسلامی بخصوص ایران رفتاری انسانی با آنان در پیش می‌گرفتند و با گیاهان دارویی، عطریات، موسیقی و روشهای مشابه مشاوره آنان را درمان کرده یا در آسایشگاههای خاصی نگهداری میکردند. رازی و ابن سینا در کتابهایشان به اختلالات روانی همچون مالیخولیا، شیدائی (مانیا) و سرسام (دلیریوم) اشاراتی داشته اند. آنان برای بیماران خود روان‌درمانی کرده و اثر هیجان را بر

دستگاه قلبی - عروقی شرح داده‌اند. روان پزشکی نوین ایران با تاسیس دانشگاه تهران در سال ۱۳۱۳ آغاز شد. در سال ۱۳۱۶ دپارتمان در دانشکده طب شروع به آموزش دانشجویان کرد. نخستین استادان روانپزشکی عمدتاً در فرانسه آموزش دیده بودند و در این بین نام دو استاد گرانقدر دکتر عبدالحسین میرسپاسی و دکتر حسین رضاعی که در واقع پیشگامان علم روان پزشکی نوین در ایران بودند می‌درخشید. پیش از تاسیس بیمارستان روزبه در سال ۱۳۲۵، بیماران روانی در تیمارستانهایی نگهداری میشدند که وضع مناسبی نداشتند. اما روانپزشکی نوین ایران با تاسیس بیمارستان روزبه وارد مرحله نوینی شد.

از سالها قبل تا سال ۱۲۹۷ در بیمارستان دولتی (محل کنونی مرکز پزشکی سینا) چند زیرزمین با درهای آهنی به بیماران روانی اختصاص داشت. در این سال در اثر حادثهای این قسمت از بیمارستان دولتی جدا شد. و به شهربانی واگذار گردید. شهربانی نیز بیماران را به ساختمانی در باغ اکبر آباد انتقال داد و به این ترتیب بیمارستان تهران که مبدا تاریخچه روانپزشکی نوین ایران است به وجود آمد. در ساختمان ۲ طبقه نامبرده چندین اتاق ۱×۲ متر که فقط سوراخهای کوچکی برای روشنایی و نیازهای ضروری در آنها تعبیه شده بود وجود داشت که ۲۶ بیمار مرد و ۱۶ بیمار زن در آنجا نگهداری شده و توسط ۳ نفر پاسبان مراقبت میشدند. در سال ۱۲۹۹ تیمارستان به شهرداری واگذار شد و بودجهای برای پرستار، لباس نظافت و غیره در نظر گرفته و غل و زنجیر به قفلهای آهنی تبدیل شد. سردخانه در باغ شمالی ضمیمه تیمارستان شد. و تعداد بیماران به یک صد و پنجاه نفر رسید. از بدو تاسیس تیمارستان تا سال ۱۳۱۹ دکتر لقمان السلطان مسئول بنگاه تیمارستان بود. سال ۱۳۱۶ دکتر رضاعی و سال ۱۳۱۷ دکتر میرسپاسی پس از گرفتن تخصص روانپزشکی به ایران مراجعت و در سمت پزشک بیمارستان دولتی شروع به کار کردند و با سعی و کوشش آنها بین سالهای ۱۳۱۷ تا ۱۳۱۹ اوضاع بیماران بهتر شد. و کم کم بیمارستان وسعت یافت. تا سال ۱۳۳۸ تیمارستان تهران شامل دو قسمت بود که یکی از آنها واقع در خیابان سینا به نگهداری بیماران حاد و خطرناک و دومی بخش مرکزی در خیابان سی متری به خدمات درمانی برای بیماران آرام تر می‌پرداختند. هر دو قسمت در سال ۱۳۳۸ به محل فعلی آن در امین آباد انتقال یافت. در پایان این سال تعداد بیماران روانی به هزار و پانصد و پنجاه نفر افزایش یافت. از سال ۱۳۳۹ تا ۱۳۴۰ این تیمارستان به پاس خدمات محمد زکریای رازی به نام وی نامیده شد و در سال ۱۳۴۷ به وزارت بهداشتی واگذار گردید. در سال ۱۳۱۹ رییس فرانسوی دانشکده پزشکی ابرلین آموزش روانپزشکی را در تیمارستان تهران بنیان گذاشت. سال ۱۳۳۴ جمعیت حمایت از دیوانگان (که در سال ۱۳۳۵ به جمعیت بهداشت روانی تغییر نام یافت) بنای بیمارستان صد تخت خوابی را در باغ بیمارستان روزبه شروع کرده و آن را نیمه تمام به دانشکده پزشکی اهدا نمود. در مهر ماه ۱۳۳۸ آموزشگاه پرستاری و بهیاری روانی با همکاری وزارت بهداشتی و دانشکده پزشکی تاسیس شد و امور پرستاری بیمارستان را زیر نظر گرفت. در سالهای ۱۳۰۰، ۱۳۰۲ و ۱۳۰۸ نیز به ترتیب بیمارستانهای روانی مشهد، همدان و اصفهان و در سالهای ۱۳۱۲ و ۱۳۲۷ بیمارستانهای روانپزشکی تبریز و شیراز تاسیس شدند. بیمارستان خصوصی شامل بیمارستان روانپزشکی میمنت توسط دکتر عبدالحسین میرسپاسی (۱۳۱۷) بیمارستان روانپزشکی چهارزی توسط دکتر سید ابراهیم چهارزی (۱۳۱۸) آسایشگاه دکتر رضاعی توسط دکتر حسین رضاعی (۱۳۱۹) بیمارستان روانپزشکی آزادی توسط دکتر حسین فوده (۱۳۶۴) بیمارستان اعصاب مهرگان (۱۳۶۶) و بیمارستان روانپزشکی ایرانیان (۱۳۸۰) نیز به تدریج وارد فعالیتهای درمانی شدند. در حال حاضر به غیر از بیمارستان چهارزی بقیه مراکز در حال فعالیت هستند و همچنین بسیاری بیمارستانهای دولتی و خصوصی بخش روانپزشکی را به فعالیت خود افزوده اند.

۱-۷. تاریخچه بیمارستان

اولین بیمارستان طهران (تهران)

باز هم ناصرالدین شاه، باز هم آوردن یکی دیگر از مظاهر تمدن. او در یکی از سفرهایش به کشورهای غربی، بیمارستان های غربیان را دیده بود. ناصرالدین شاه پس از بازگشت به تهران تصمیم گرفت تا بیمارستانی در تهران دایر کند. او ناظم الاطباء، پزشک مخصوص خود را مامور تاسیس اولین بیمارستان تهران کرد.

ناظم الاطباء در سال ۱۲۹۰ هجری قمری، اولین بیمارستان تهران و ایران را در میدان حسن آباد و در محله‌ای به نام هشت گنبد، تاسیس نمود.

این بیمارستان تا سال‌ها به نام «مریضخانه دولتی» نامیده می‌شد. پس از آنکه این بیمارستان شروع به فعالیت کرد، ناظم الاطباء به ناصرالدین شاه پیشنهاد کرد تا در این بیمارستان، پزشکان تربیت شده ایرانی به معالجه بیماران بپردازند. پس از آن و با موافقت ناصرالدین شاه، تدریس رشته طب در مدرسه دارالفنون پذیرفته شد و هر ساله تعدادی دانشجو، به منظور فراگیری دانش پزشکی وارد این مدرسه می‌شدند و بر اساس تعالیم ناظم الاطباء به فراگیری این دانش می‌پرداختند. این عده، همزمان در مریضخانه دولتی و تحت نظر پزشکان غربی به کارآموزی پرداخته و توانستند اولین نسل از پزشکان تربیت شده دارالفنون شوند.

پس از این بیمارستان، چند بیمارستان دیگر نیز در تهران دایر شد، می‌توان از بیمارستان نظامی طهران نام برد که موسس آن شاهزاده علیقلی میرزا بود.

«مریضخانه دولتی» پس از چندی و در سال ۱۳۱۹ به پاس زحمات پدر طب ایران به بیمارستان سینا تغییر نام داد. این بیمارستان سال‌های متمادی، محلی برای معالجه و درمان امراض بیماران بود.

۸-۱. تاریخچه تیمارستان

تیمارستان در ایران سابقه چندان طولانی ندارد و احتمالاً از دوران سلطنت ناصرالدین شاه محلی را به نام دارالمجانین در نظر گرفتند و بیماران روانی را با وسایل ابتدایی و ناقص و تقریباً به صورت فراموش شده در آنجا ملوا دادند. با بیماران اعصاب و روان در ایران بسیار بد رفتار می‌شد و اغلب در رویارویی با آنان به کتک و شلاق و تازیانه متوسل می‌شدند. تازه حدود ۸۰ سال قبل بود که به تدریج تیمارستان‌های جدید در ایران به وجود آمدند و درمان بیماران روانی سروسامان گرفت.

داستان‌های زیادی از بازدید ناصرالدین شاه از دارالمجانین و متلک پرانی‌های مردم به او بر سر زبان‌هاست یا در کتاب‌ها آورده شده است.

یکی از دولتمردان قاجاری آصف‌الدوله نام داشت که روزی که در حضور شاه صحبت می‌کرد و درباره نحوه سرکوب عشایر متجاوز ترکستان روس سخن می‌راند پیشنهاد کرد آنها را با شلیک خمپاره توپ منکوب کنند و ناگهان از جا برخاسته با دهان صدای شلیک توپ را درآورد و مرتباً می‌گفت در رر - ورورور گرمب، گرمب، گرمب در ودرودر، و شاه متوجه شد او دیوانه شده است از این رو دستور داد مرخص شود و مدتی استراحت کند.

درباره حسینعلی خان صدرالسلطنه نوری معروف به حاجی واشنگتن که تا اوایل زمان سلطنت رضا شاه هم زنده بود شایعاتی وجود داشت که حکایت از دیوانگی شدید او می‌کرد و مرحوم علی حاتمی در فیلم «حاج واشنگتن» که چند ماه پیش از تلویزیون پخش شد تا حدودی جنون او را نشان داده است. حاج واشنگتن روز عید قربان گوسفندی در هتل بزرگی در شهر واشنگتن که موقتاً در آنجا اقامت داشت در وان حمام سر برید که خون آن گوسفند از شیروانی سرازیر شد و به خیابان ریخت و باعث وحشت و اجتماع مردم شد و کار به مداخله پلیس و بازداشت موقت جناب ایلچی رسید، در ایران نیز او در صحبت پرت و پلا می‌گفت و از این رو چندان به او وقعی نمی‌نهادند.

ایجاد دارالمجانین در تهران

دارالمجانین تهران از اوایل دهه ۱۳۰۰ سروسامانی یافت. در گزارش هیات بهداشتی اعزامی جامعه اتفاق ملل در

سال ۱۹۲۴ / ۱۳۰۳ آورده شده است که دیوانه خانه تهران (دارالمجانین) به وسیله دایره صحتیه بلدییه (شهرداری) تهران اداره می‌شود. در آن زمان بهداشت و درمان در ایران آن قدر ناشناخته بود که تنها دایره‌ای به نام صحتیه زیر نظر بلدییه تاسیس شده بود که امور بهداشت شهری را زیر نظر داشت. تشکیلات صحتیه که بعدها اداره کل صحتیه شد در سال‌های بعد تاسیس شد که جزو وزارت داخله (کشور) بود و تنها پس از اینکه رضا شاه از سلطنت مستعفی شد و از ایران رفت دولت فروغی وزارت بهداشتی را تاسیس کرد زیرا به قدری وضعیت بهداشت و بهداری و درمان اسفناک بود و به گونه‌ای بیماری‌ها مردم را تلف می‌کرد که ایجاد وزارت بهداشتی ضروری تشخیص داده شد.

دیوانه‌خانه یا دارالمجانین تهران که در دهه‌های بعد نام آن به تیمارستان (پس از تصویب لغات جدید فارسی در سال‌های ۱۳۲۰-۱۳۱۴ ه.ش) تغییر یافت و در دهه‌های چهل و پنجاه آنجا را بیمارستان روانی خواندند و نام «رازی» هم به آن گذاشتند، در ابتدا فقط ۱۰۰ نفر ظرفیت داشت ولی در سال ۱۳۰۳ که پزشکان هیات صحتیه جامعه اتفاق ملل از آن دیدن کردند ۱۱۲ مریض در آنجا بستری بودند که شامل ۶۹ تن مرد، ۴۱ نفر زن و دو کودک بودند. تقریباً نیمی از بیماران در اتاق‌های کوچکی به اندازه تقریبی ۲/۵ در ۲/۵ متر (۸ پا در ۸ پا) تحت نظر بودند که مانند سلول زندان بوده است. این اتاق‌ها کاملاً لخت بوده و هیچگونه وسیله‌ای در آنها دیده نمی‌شد. ولی از نظر نور در شرایط خوبی بود. درب آنها آهنین و کف آنها کاشی بود. در میان هر اتاق یک جوی فاضلاب قرار داشت که به منظور شستشوی اتاق به کار برده می‌شد. حصیری کف هر اتاق پهن شده بود که به منزله رختخواب بود. افراد مریض در شرایط ابتدایی نگهداری می‌شدند اما اتاق‌ها پاکیزه بود و پزشکان خارجی بازدیدکننده هیچ علامت آلودگی، ادرار، مدفوع و بوهای کریه در آنجا ندیدند و استنشام نکردند. این دیوانگان افراد خطرناکی بودند که در چنین سلول‌هایی نگهداری می‌شدند. مابقی که آرام‌تر بودند در بخش‌های عمومی که در هر کدام ۸-۶ تخت چوبی قرار داشت به سر می‌بردند. بعضی از دیوانگان که از طبقات مرفه بودند در اتاق‌های اختصاصی زندگی می‌کردند.

دیوانه‌های زن نیز در بخش جداگانه نگهداری می‌شدند. موهای سر کلیه دیوانه‌ها اعم از زن و مرد را تراشیده بودند. پزشکان خارجی اظهار نظر کرده بودند در ایران آن زمان که سیفلیس رواج زیادی داشت انتظار می‌رفت که فلج به علت سیفلیس زیاد وجود داشته باشد اما در زمان بازدید پزشکان جامعه اتفاق ملل از تیمارستان تهران فقط دو مورد بیمار مبتلا به سیفلیس در دیوانه‌خانه وجود داشت. سیفلیس مغز هم در ایران بسیار کم بود.

در سال ۱۳۰۲ ه.ش، ۷۹ مریض از دارالمجانین مرخص شده بودند. این افراد یا معالجه شده یا می‌توانستند با کمک دوستان خود زندگی کنند. بودجه دارالمجانین در آن زمان بسیار کم و فقط ۲۸۰ لیره در ماه بوده است. در سال‌های بعد تعداد دیوانگان بسیار شد. بیشتر دیوانگی‌ها در ماه‌های گرم تابستان آغاز می‌شد. بعضی از سرمایه‌داران و تجار وقتی ورشکست می‌شدند خود را به دیوانگی می‌زدند و به تیمارستان انتقال می‌یافتند تا طلبکاران سراغشان نروند. هنگامی که قانون نظام اجباری وضع شد نیز بعضی از مشمولان دست به اعمال جنون‌آمیز می‌زدند تا بگویند دیوانه‌اند و از اعزام به سربازی معاف شوند.

چون دیوانگان درباره جنایت و جرایم فاقد مسوولیت هستند عده‌ای از کسانی که مرتکب قتل می‌شدند نیز خود را به دیوانگی می‌زدند اما اطباء حقه‌های همه این مدعیان جنون را کشف کرده و نمی‌گذاشتند آنها به حال خود گذاشته شوند. معروف‌ترین کسی که او را در سال آخر حیاتش به تیمارستان بردند مرحوم سیداشرف‌الدین گیلانی مدیر روزنامه فکاهی و طنزنامه نسیم شمال بود که عمرش در تیمارستان به پایان رسید و آن گویا در سال ۱۳۱۳ ه.ش بوده است. همین‌طور دکتر حسان یکی از باسوادترین و با استعدادترین پزشکان ایرانی نیز که در پاریس تحصیل می‌کرد حین تحصیل و در حالی که پس از پایان دوره عمومی، دوره عالی تخصص را می‌گذراند مبتلا به جنون شد و سرپرستی محصلین ایرانی در اروپا تصمیم گرفت او را در معیت یکی از دانشجویان رشته پزشکی که تحصیلاتش تمام شده بود به ایران بازگرداند اما دکتر حسان که از حدود سال ۱۳۱۳ تا حدود دو دهه و نیم بعد یعنی تا حدود سال‌های ۱۳۳۵ ه.ش زنده بود و در تیمارستان تهران می‌زیست، حین بازگشت از اروپا دست به کارهای عجیبی زد و موجبات زحمت همسفر خود را که همان دکتر نصرت‌الله باستان چشم پزشک معروف بود فراهم آورد. این ماجرا به قدری خواندنی و شیرین است که در آینده آن را جداگانه خواهیم آورد.

۹-۱. وجه تسمیه بیمارستان

نام بیمارستان واژه ای فارسی است؛ زیرا بیمار به مریضان گفته می شود و "ستان" به معنی جای است و نام بیمارستان به یونانی "اخشنوکین" است. همچنین مریض خانه، دارالمرضی و دارالشفاء نیز گفته می شود. ایرانیان در ایجاد و اداره بیمارستان ها پیش رو ملتهای متمدن بوده و بیمارستان در عالم اسلام و جهان پیشرفته از طریق ایران شناخته شده است. اما درباره وجه تسمیه بیمارستان باید گفت که بیمارستان واژه ای است فارسی که کوتاه شده آن در عربی، مارستان است این واژه نامی است مرکب از بیمار + ستان (ادات مکان) و آن خانه یا ساختمانی است که برخی حکومتها یا افراد نیکوکار در برخی از شهرها می سازند و در آنجا پزشکان حقوق بگیر دولت یا موسسات نیکوکاری بیماران را به طور رایگان درمان می کنند. اما در برخی دیگر از فرهنگها بیمار به معنای آورنده بیم است که از دو واژه ترکیبی و مرکب بیم و آر مشتق می شود چرا که در مرض بیم مرگ معنای دهد.

در مورد واژه بیمارستان ابن مطران در کتاب بستان الاطباء می نویسد: نام بیمارستان فارسی است زیرا بیمار به مریضان گفته می شود و ستان به معنی جای است و نام بیمارستان به یونانی اخشنوکین است. همچنین مریض خانه، دارالمرضی و دارالشفاء نیز مترادف بیمارستان است. دارالشفاء نام عربی مرکب است و مفهوم داروخانه، مطب، بیمارستان یا مریض خانه را می رساند.

18 فروردین ماه در تقویم رسمی کشور به نام «روز سلامتی» (روز جهانی بهداشت) نام گذاری شده است. به همین مناسبت، توجه به این که ایده ساخت قدیمی ترین مرکز درمانی در ایران از کجا شکل گرفت، ضرورت دارد.

درباره وجود قدیمی ترین مرکز درمانی ایران مانند برخی بناها و مکان های دیگر، دیدگاه های متفاوتی وجود دارد؛ اما یکی از مباحثی که درباره قدیمی ترین مرکز درمانی، مریض خانه یا بیمارستان مطرح شده، هرچند افراد محدودی به آن اشاره می کنند، وجود قدیمی ترین مرکز درمانی ایران در قم است. «مریت هاکس» انگلیسی که در سال ۱۳۱۱ با کشتی به سوی ایران آمد، در کتاب سفرنامه خود به ایران با نام «ایران: افسانه و واقعیت» این قضیه را که مرحوم آیت الله العظمی شیخ عبدالکریم حائری - مؤسس حوزه علمی قم - نخستین مرکز درمانی ایران را در شهر قم بنا کرد، تایید کرده است.

او نوشته است: «دو بیمارستان خوب در قم در دست ساخت است که یکی به همت مردی قمی و دیگری به همت مردی از تهران ساخته می شود. قبل از احداث این دو بیمارستان، خدمات پزشکی منحصر به بیمارستانی قدیمی و ۳۰ تخت خوابی بود که از درآمد شخصی مرجع بزرگ روحانی اداره می شد». براساس این منبع، یکی از نوادگان مؤسس حوزه علمی گفته است: تأسیس این مرکز درمانی احتمالاً به سال های ۱۳۰۳ یا ۱۳۰۴ می رسد. آیت الله العظمی حائری این مرکز درمانی را برای طلبه ها ساخته بود که البته مردم عادی نیز به آن مراجعه می کردند. این بیمارستان ۳۰ تخت خوابی ظاهراً در کوچه «حرم» واقع شد بود. این کوچه و بیمارستان اکنون تخریب شده و جزو شبستان جدید حرم حضرت معصومه (س) قرار گرفته اند.

۱۰-۱. بیمارستانهای ایران

نخستین بیمارستانی که در جهان شرق و سایر نقاط متمدن برپا شد و از آن خبری رسیده بیمارستان جندی شاپور بود که هسته اصلی دانشکده پزشکی و دانشگاه جندی شاپور را تشکیل می داد.

شهر جندی شاپور که در شمال غربی خوزستان بین شوشتر و شوش قرار گرفته بود و اکنون اثری از آن باقی نیست در دوران ساسانیان اهمیت زیادی داشت. در زمان شاپور دوم این شهر پایتخت حکومت ساسانی شد.

اعتلای جندی شاپور در دوران خسرو اول (انوشیروان) (۵۳۱-۵۷۹م) بود و مرکز علم ایران شد و طب یونانی در نا تدریس می شد. در دانشکده پزشکی آن استادان یونانی، سریانی و تعدادی از پزشکان هندی به تدریس و درمان مشغول بودند. از همین بیمارستان بود که اطبای تراز اول آن در دوران خلافت خلفای عباسی به بغداد رفتند و دانشکده پزشکی آن جا را بنیاد نهادند. مولف کتاب تاریخ الحکما ذکر میکند که در سال ۱۴۸ ه ق منصور خلیفه عباسی بیمار شد و سراغ بهترین طبیبان را گرفت. همگی در پاسخ نام جرجیس بن جبرئیل را گفتند که در آن هنگام در جندی شاپور مشغول کار بود. زبان تدریس در ابتدا یونانی بود و سپس زبان پهلوی جایگزین آن شد

**جهت دریافت هرگونه رساله و مطالعات
معماری با قیمت پایین با ما تماس بگیرید.**

۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰